

Domači glasovi

Štev. 7.

Lienz, petek 9. novembra 1945.

Leto 1.

Krvave demonstracije v Trstu

Trst postaja vulkansko ozemlje, ki skoraj vsak dan bruha iz sebe vročo lavo. Ko človek bere poročila iz Trsta, dobiva vtis, da tam ljudje nimajo drugega dela kot demonstrirati. Titovci dovažajo v Trst svoje ljudi, Italijani zopet svoje in te mase po Trstu razgrajajo in kričijo, vsaka po svoje. Demonstracije postajajo vedno hujše in tudi že krvave. Tako je bilo preteklo soboto v Trstu ogromna demonstracija, ko so tam praznovali praznik sv. Justa, škofijskega patrona. Objavljamo najprej uradno poročilo, ki ga je izdala tržaška zavezniška vojaška uprava. (ZVU).

"Okoli 50.000 oseb se je zbralo na trgu, potem ko so ameriška, angleška in tržaška civilna policija intervenirale, da bi razgnale demonstrante. Policija je namestila vzdolž trga in ob morju kamijone in tako ustvarila kordon.

Neizmerna množica, ki je napolnila trg v najlepšem redu, je začela vzklikati, ko je zagledala tribarvne balončke, na katerih so bile privezane italijanske zastave. Balone so spustili v zrak z oken "Palazzo del Lloyd"; tudi uradniki te ustanove so se zbrali na trgu. Oblak zeleno-belo-rdečih lističev so spustili s streh okoli stojajočih poslopij nad množico, ki je ponovila vzklikanje.

Istovčasno so protidemonstranti, ki so stali na robu trga pri morju, žvižgali in kričali sovražne medklice, ki pa so se udušili v vzklikanju in petju naroda.

Nek moč, ki se je povzpela na rame drugega, je dosegel vrh nekega lampijona, kamor je pritril drugo za drugo ameriško, angleško in italijansko zastavo.

Demonstranti so nosili poleg narodnih in zavezniških zastav še rdečo tržaško zastavo in kartone z napisi. Ti so se nanašali, kakor je izgledalo na zadnje nemire po Istri.

Njih največji del je bil protifašističnega in italijansko patriotičnega značaja. Tudi akademiki s svojimi klobučki so doprinesli k pestrosti.

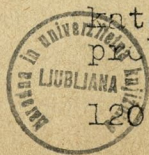
Prvi govor dneva je imel z balkona sedeža liberalne stranke Dalmatince Nino Voditzka, znana politična antifašistična pojava. Ob tem govoru je neka skupina v bližini gledališča Verdi skušala protidemonstrirati. Nekateri protidemonstranti so nosili dolge palice, s katerimi so skušali strgati zastave. Zavezniška in mestna policija sta zaplenili te palice in jih pozvale naj se razidejo. Druge palice so zaplenili skupini, ki je prišla z Občin in demonstrirala pri trgu Oberdan. Neko žensko so aretirali.

Voditzka je v svojem govoru naglasil, da vsakdo, ki je nasprotnega političnega mišljenja in kaže malo spoštovanja do mišljenja nasprotnikov, dokazuje veliko pomanjkanje politične vzgoje.

Govorec o komunizmu je dejal, da komunizem ne pomeni antipatriotizma in je dejal, da je za italijansko skupnost potrebno sodelovanje najboljših članov delavskega razreda. Glavna vsebina njegovega govora je bila zahteva, da pride Trst pod italijansko nadzorstvo.

Demonstranti so se v sproveh razšli okoli 1. ure. V nekaterih skupinah so prepevali italijanske pesmi, med tem ko se je prebivalstvo vračalo na svoje domove.

120 LJUDI ARETIRANIH. V zvezi z demonstracijami je bilo aretiranih

okrog 120 oseb, ker so skušale uprizoriti nedovoljeno protidemonstracijo. 60 izmed njih bo obtoženih kršitve odredb, ki jih je izdala zavezniška vojaška uprava, ostalih 60 pa bodo izpustili na svobodo. Med incidenti, ki so se pripetili na različnih krajih v mestu, je bilo ranjenih 17 oseb, ki so bile pripeljane v bolnico. Med temi je 5 moralo ostati v bolnici, ostale pa so obvezali in jih poslali domov. Stiri med tistimi, ki so ostali v bolnici, so bili ranjeni zaradi uporabe strelnega orožja, vendar pa rane niso težjega značaja. Do streljanja je prišlo okrog 1/2- 11 uri v bližini univerze in je nek ameriški bolniški avto ranjence takoj prepeljal v bolnišnico.

Med pretepom, ki se je razvnel na cesti, je bil nek moški ubit v bližini svojega stanovanja. Je to nek Beltramini Emilijo, stanujoč v Trstu v Viale Sonnino 62. Ko so ga pripeljali v bolnico, je bil v nezavesti in je kazal znake zloma lobanje in notranjih poškodb, zaradi katerih je umrl. Seveda ni mogel dati policiji nobenih izjav. Med demonstracijami niti britanska niti ameriška in tudi civilna policija Julijske Benečije ni uporabila strelnega orožja.

Pač pa so danes zgodaj zjutraj pred pričetkom demonstracij slišali dva strela pri univerzi blizu sedeža demokratsko-krščanske stranke. Nek mož, ki je streljal na nekega drugega, ne da bi ga zadel. Ko je na kraj incidenta prispela ameriška policija, je počil drugi strel, toda nihče ni bil ranjen. Nek v civilno obleko oblečen častnik domače policije je bil ranjen na očesu verjetno zaradi zboldljaja z nožem. Med temi incidenti je bilo aretiranih 6 oseb.

Manifestacijo za proslavo mestnega patrona je priredil tržaško narodno osvobodilni odbor in je bila izraz složnega sodelovanja med demokratsko-krščansko, socialistično, akcijsko in liberalno stranko. Manifestacijo je dovolila Zav.voj.uprava, zato je zavezniška in domača policija skušala onemogočiti protidemonstracije ter nastopala proti onim, ki so hoteli trgati zastave, ker so s tem kršili dobro znana navodila ZVU.

KAJ PRAVIJO KOMUNISTI? Toliko uradno poročilo. Primorski dnevnik z dne 6.t.m. pa je objavil poročilo o demonstracijah, v katerem je dejstva po svoje potvoril. Dolgovezni članek končuje takole:

"Fašistična drhal, financirana od onih, ki so financirali fašizem, je včeraj žalila naše mesto. Med njimi ni bilo delovnega ljudstva. Bili so gospodje, bili so fašisti. Ti gospodje hočejo novo vojno, vojno med narodi, ki so se borili kot zavezniki, med Jugoslavijo, Rusijo, Ameriko in Anglijo. Mi hočemo naše borbene zastave, zastave z rdečo zvezdo, iste zastave, ki so se borile na bojnem polju.

Grobarji ljudskih oblasti morajo izginiti. Tega morda nečejo pisarčki, ki so služili fašizmu, toda to zahtevajo ljudje žuljavih rok, tisti, ki so zgradili naše mesto in ki obdelujejo naše kraške njive. Zahtevamo, naj se razpusti nova policija v črnih srajcah tudi zato, ker je včeraj dokazala, ko je aretirala naše tovariše, da je v službi fašizma.

To naj slišijo naši zavezniki. Mi hočemo čistko, mi zahtevamo, da se vsi poberejo tja, odkoder so prišli.

Hočemo ljudsko oblast! Hočemo ljudsko zaščito in ljudska sodišča zato, ker nečemo več tistih, ki so včeraj manifestirali, medtem ko bi po pravici spadali na obtožno klopo. Dejansko se pa danes svobodno sprehajajo po mestu in nas izzivajo s svojimi demonstracijami.

Hočemo pa, da se razčisti še nekaj drugega. V naše mesto je prišlo iz Jugoslavije večje število nacifašističnih elementov, ki se tukaj družijo in bratijo z domačimi fašisti. Edino z ljudskimi sodišči se bo lahko očistilo naše mesto tudi teh!

Hočemo ljudsko zaščito, ljudska sodišča, delavsko zaščito! Dovolj je črnih band!

Razen tega imamo tudi pravico zahtevati, da se izpustijo

iz zaporov vsi naši tovariši, ki so bili vberaj zaprti. Zahtevamo, da zavezniki spoštujejo to našo voljo, voljo našega ljudstva, ker so to naši borci za svobodo, sinovi našega mesta.

Pozdravljamo naše zaveznike, posebno pa pozdravljamo Sovjetsko zvezo! Ruski bratje so branili demokratično ljudstvo, ki hoče mir, pravico in delo, težko delo. Pozdravljamo tudi balkanske narode, ki so toliko žrtvovali za svobodo; posebno pa Jugoslavijo, ki je vsemu svetu dokazala, kako se je treba boriti za svojo domovino. Prepričani smo, da bomo uješinjeni v demokratični federativ. Jugoslaviji kot sedma federalna enotica, dosegli mir, delo in pravico, za vse one, ki zares delajo za ljudske interese."

Dr Tischler-nova žrtev komunistične taktike

Pred dnevi je vložila slovenska stranka "OF za slovensko Koroško" pri vojaški vladi v Celovcu prošnjo za priznanje in javno delovanje. Vojaška vlada je vzela to prošnjo, kot izraz svobodne volje koroških Slovencev na znanje. Preden jo je priznala je dala strankinemu odboru v podpis naslednjo izjavo:

" S priznanjem slovenske stranke, ki ji je sedaj omogočeno svobodno politično delovanje na Koroškem, prevzemam osebno in v imenu slovenske stranke, ki jo na Koroškem zastopam, naslednje obveznosti:

1. Jamčimo za to, da bomo vstrajali pri stremljenjih za neodvisno Avstrijo in bomo to stremljenje podpirali.
2. Vedno in pod vsakimi prilikami bomo a) ščitili demokratska načela in b) vodili odločen boj proti vsem izročkom in pojavom nacional-socialističnega svetovnega nazora tako v političnem, socialnem, kulturnem in gospodarskem življenju.
3. Ne bomo motili javnega reda, niti ne bomo podvzemali dejanj, ki bi mogla škoditi zasedenim predelom.
4. Vzdržali se bomo vsakih vdejstvovanj, ki bi mogla biti naperjena v kakršnemkoli smislu proti vojaškim oblastem ali proti eni teh, ali proti njihovim vojaškim oddelkom.
5. Nikoli ne bomo stavili, niti zahtevali predlogov niti kakorkoli namigavali na javnih zborovanjih ali naših shodih do skličenja mirovne konference ali do časa, ki ga more določiti angleško poveljstvo na nove spremembe obstoječe avstrijsko-jugoslovanske ali katerekoli druge meje.
6. Pokoravali se bomo vsem uredbam vojaške vlade.

Gornje mi je bilo prečitano v nemščini, objasnjeno in sem popolnoma razumel."

Celovec, 5.novembra 1945.

Dr. Tischler je izjavo 5.t.m. podpisal, nakar je bila stranka dovoljena. Komunisti pa, ki so se hoteli dr.Tischlerja kot nekomunista znebiti so že tekom noči razširili po svojih kurirjih po vsem slovenskem Koroškem neresnične vesti, češ, da stranka tudi na mirovni konferencah in sploh nikoli ne bo zahtevala revizije jugoslovansko-avstrijske meje, kar je seveda v bistvu nasprotno od točke v izjavi, ki jo je dr.Tischler podpisal. Razumljivo je, da je bilo slovensko koroško ljudstvo ogorčeno tako proti Angležem, ki kaj takega zahtevajo in proti dr. Tischlerju, o katerem je verjelo, da je tako izjavo podpisal.

Kot posledica te nesramne laži je bil odstop dr.Tischlerja z vodstva slovenske stranke in koroškega deželnega sveta. S tem so komunisti dosegli svoj cilj. V vodstvu stranke so se znabili človeka, ki ni komunist in bodo lahko postavili svojega. To je spet argument o nesramnosti komunistične taktike. Upamo, da je sedaj tudi dr. Tischler in še marsikateri drug koroški Slovenec spoznal, kako škrajno nemoralnih sredstev se poslužujejo komunisti, pa naj bo to kjerkoli.

NEDIČA NI ...

Rimski radijo je 5.t.m. javil tole vest: - Kakor poroča Associated Press, je danes neki častnik zavezniškega glavnega stana izjavil, da so se bivši ministrski predsednik lutkove jugoslovanske vlade Milan Nedić, ki ga je zahtevala Titova vlada, da bi ga sodila kot vojnega zločinca, še vedno skriva.

Brzojavka dodaja, da je govornik zunanjega ministrstva v Londonu potrdil, da naj bi bili različni Jugoslovani, obtoženi izdajstva, izročeni Titovi vladi, toda Nedić ni med njimi in ni v angleških rokah. To poročilo pomeni odgovor na neko v prejšnjem tednu objavljeno poročilo, češ da imajo Angleži Nediča ujetega, pa da ga ne bodo izročili Jugoslaviji.

Atentati v Titovini

Iz Ljubljane prihajajo vesti o raznih atentatih itd. Tako le n.pr. piše pismo, poslano iz Ljubljane 3.t.m.:

"Siri se govornica o atentatu na Kidriča, in Kardelja in da sta v ljubljanski bolnici. Druga govornica pa pravi, da sta oba in Tito zastrupljena. Res pa je, da je bolnica zastrupljena s strojnimi kamni. V časopisu piše, da je Kardelj operiran na slepiču in žolčnih kamnih ter da je operacija dobro izpadla in da se mu zdravstveno stanje vidno izboljšuje. Ljudje si ne morejo tudi razlagati tako nenadne smrti Petra Drapšina. Govori se, da sta se Kardelj in Drapšin nekaj sprla, toda kako in kaj, se pa ne ve".

Te vesti je treba vzeti z rezervo. Kidrič n.pr. je v nedeljo, 4.t.m. imel v Ljubljani na Kongresnem trgu volilni govor.

Vest o smrti generala Petra Drapšina pa je resnična. Sam Tanjug je 3.t.m. javil: - "Včeraj zvečer je umrl poveljnik 1.jugoslovanske armade, generalni poročnik Peter Drapšin. 28. preteklega meseca je bil pri izvrševanju svoje službe nevarno ranjen.

Jugoslovanski vrhovni poveljnik maršal Tito, je izdal dnevno povelje v katerem pravi med drugim: " S smrtjo generala Drapšina je naša mlada vojska in naš narod izgubil vzornega vojskovođa in iskrenega sina. Tovariš general Drapšin je bil eden največjih borcev za svobodo narodov, hraber vojak in odličen poveljnik".

Drapšin je študiral za civilnega inženirja na praški univerzi. Ko se je hrabri španski narod vzdignil za obrambo svoje svobode v borbi proti fašistom, Nemcem, Italijanom in Spancem, je Peter Drapšin prekinil svoje študije in se podal v Spanijo. Od leta 1939 do 1941 je bil v koncentracijskih taboriščih v Franciji in Nemčiji. Na poziv komunistične stranke v Jugoslaviji je pobegnil iz Nemčije in se vrnil v domovino, za obrambo rodne zemlje proti fašističnim okupatorjem".

BELGRAJSKA POLICIJA USTAVILA BRIT.POSLANIKA. Mr.R.C.S. Stevenson angleški poslanik v Belgradu se je vrnil v London. Pred svojim povratkom je obiskal dr.Šubašiča. Ko se je vračal iz obiska, ga je ustavil agent OZNE, jugoslov. tajne policije. Pri jugosl.vladi ni bil vložen protest za ozirom na to, da je to stara navada OZNE (Daily Telegraph 27.9.45.)

Z JESENIC: "Tu je velik halo zaradi pastirskega pisma. Le žal, da ga niso upali brati vsi gospodje

Imamo dr.Franca Tomo, odličnega duhovnika in neustrašenega borca proti komunizmu. Samo on ga je upal brati. Danes je imel pridigo. Rečem ti, Bog nam daj veliko takih duhovnikov!"

"SLOVENSKA BESEDA" bo postala mesečnik. Zato v nedeljo ne bo izšla.

NA ORLOVEM VRHU V LJUBLJANI so komunisti izravnavali vse domobranske grobove in pobrali vse križe.

POŠILJAJTE UREDNIŠTVU POROČILA!